

HUMANITARNA POMOĆ KOPRIVNICE

Naša zemlja unazad godinu dana proživljava progon i izbjeglištvo nezapamćeno u povijesti hrvatskog naroda. Situacija da je u jednom trenutku čitava Hrvatska bila izbjeglički centar, i način uspješnog rješavanja prognaničkih i izbjegličkih problema, pokazao je svu sposobnost kada je u pitanju organizacija zbrinjavanja, smještaja i prehrane prognanika i izbjeglica, koja je provedena na gotovo jedinstven način, drugačiji od uobičajenog u svijetu. Prema tome u Hrvatskoj nije i ne postoji "klasična slika izbjeglica" koju karakteriziraju neimaština, glad, bolesti. Svu težinu situacije u kojoj se našla Hrvatska, kada je u pitanju zbrinjavanje prognanih i izbjeglih osoba, ilustrira podatak da se za dnevne potrebe zbrinjavanja izdvajalo oko 60 milijuna dolara i da je u jednom trenutku u Hrvatskoj bilo smješteno oko 270.000 prognanika iz Hrvatske, oko 360.000 izbjeglica iz Bosne i Hercegovine, 12.000 prognanika s Kosova i 19.000 iz Vojvodine, dakle oko 660.000 prognanih i izbjeglih osoba čime su bile dosegnute gornje granice smještajnih, prehrambenih i financijskih mogućnosti socijalnoekonomskog "čuda". U svjetskim razmjerima i novijoj povijesti nezapamćeno je da tako mala zemlja može zbrinuti tako veliki broj ljudi. Izvanredno velika solidarnost vidljiva je iz činjenice da je daleko najveći broj prognanika i izbjeglica našao zaštitu i sigurnost u obiteljima koje su dobivale minimalnu i simboličnu nadoknadu za zbrinjavanje, a putem kojih su se izbjegli mnogi problemi socijalizacije. Uz sve to velika je solidarnost i pomoć naših ljudi zaposlenih u inozemstvu, kao i vlada pojedinih zemalja u rješavanju teških socijalnih problema u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

HUMANITARNA POMOĆ "PODRAVKE"

Posebno poglavlje koprivničke humanitarne pomoći prognanicima i izbjeglicama pripada "Podravki", koja je pored velikog ljudskog i gospodarstvenog udjela nosila i teret rata kroz humanitarni dio pomoći u hrani, reagirajući na vrijeme i u skladu s okolnostima koje su se dešavale u datom momentu. Prvenstveno, želja je bila pomoći svakom prognaniku i izbjeglici u Hrvatskoj kao i stanovništvu Bosne i Hercegovine s neophodnom humanitarnom pomoći. Neprocjenjiv je doprinos ostvaren kroz humanitarne akcije pomoći zbog toga što je pomoć bila osigurana u najpotrebnijem trenutku i bila je među prvim donacijama upućena stanovništvu ratom ugroženih, često nedostupnih područja te izbjeglom i prognanom stanovništvu.

Tokovi pomoći "Podravkinog" humanitarnog konvoja od sveukupno preko 500 akcija koje su u samom početku bile namijenjene kao humanitarna pomoć stanovništvu Kijeva, Drniša,

Osijeka, Vukovara, Vinkovaca, Dubrovnika i ostalih ratom ugroženih područja Hrvatske, kretali su se i od Širokog Brijega, Tomoslavgrada, Livna, Stolca, Neuma, Vareša, Orašja i Gruda do Bosanskog Šamca, Travnika, Mostara, Jajca, itd. "Podravka" je u suradnji s Uredom vlade za prognanike i izbjeglice pri Vladi Republike Hrvatske prva reagirala na posljedice i odjeke rata u Bosni i Hercegovini, slala pomoć Sarajevu, Bugojnu, Foči, prvom prihvatnom centru za izbjeglice - Gašincima kod Đakova, Slavonskom Brodu, Županji,.... Humanitarna pomoć "Podravke" ima vrlo veliku vrijednost (vrijednost pošiljke je između 15 i 20 tisuća maraka) i u razdoblju od travnja prošle godine do sada, "Podravka" je pružila pomoć u vrijednosti od oko 10 milijuna maraka. Samo prošlogodišnja pomoć prognanicima bila je u vrijednosti od oko 3,7 milijuna maraka i u sklopu tih donacija obavljeno je 130 isporuka humanitarne pomoći u hrani. Ovogodišnja pomoć prognanom, izbjeglom stanovništvu i Hrvatskoj vojsci obuhvaćena je kroz više od 300 akcija a isporuka i od toga je velika humanitarna pomoć bila namijenjena stanovništvu Bosne i Hercegovine.

Velika potpora "Podravke", humanitarni naponi i pomoć u hrani od samog početka obavlja se u uskoj suradnji s Uredom Vlade za prognanike i izbjeglice, a obostrano je postignuta suradnja s humanitarnim organizacijama - Caritasom, Crvenim križom, Kriznim štabovima, udruženjima građana, klubovima, zavičajnim društvima, fondovima, mjesnim zajednicama i općinama, domovima, štabovima TO, drugima poduzećima, centrima za socijalni rad, a značajna je suradnja ostvarena s muslimanskim dobrotvornim društvom Merhamet, Meršihatom islamske zajednice,.... Bilo je i niz donacijskih akcija pomoći Hrvatskim borcima, ranjenicima, njihovim obiteljima, a "Podravka" i dalje svesrdno pomaže u zbrinjavanju prognanog izbjeglog stanovništva pružajući humanitarnu pomoć u hrani.

Roba sa prepoznatljivim "Podravkinim" srcem - kao humanitarna daruje se od srca

U "Podravki" je u sklopu praktične nastave boravila grupa učenika iz osječkog elektrometalskog srednjoškolskog centra, u njenim odmaralištima smješteno je prognano i izbjeglo stanovništvo. Tako su u pirovačkom odmaralištu u razdoblju od srpnja do studenog prošle godine bili smješteni prognanici, pretežno žene s malom djecom, iz Vukšića, Lepura, Lišana. Ove godine u "Podravkinim" odmaralištima smješteno je i u potpunosti zbirnuto oko 140 ljudi izbjeglog i prognanog stanovništva iz Travnika, Konjica, Livna, Neuma, Tomislavgrada, Čitluka, Vukovara, Viteza, Kupresa, Bugojna, Osijeka, Slavenskog Broda, dok je u odmaralištu Čiovo smješteno 40-ak izbjeglica iz Visokog, Donjeg Vakufa, Ilijaša, Bugojna,...

ZBRINJAVANJE PROGNAKNIKA I IZBJEGLICA NA KOPRIVNIČKOM PODRUČJU

Na našem području prvi prognanici pojavili su se 15. srpnja prošle godine, i bila je to višečlana obitelj iz Borovog Naselja koja je zbog poznatih događaja, nakon dužeg psihičkog pritiska, smještena u Koprivnici kod obitelji srodnika. Tom prilikom dodijeljena im je jednokratna novčana pomoć, pomoć u lijekovima, prehrambenim proizvodima, posteljini. Nakon toga dnevno pristižu novi prognanici koji se smještavaju kod prijatelja i poznanika koji su bili spremni prihvatiti prognanike prvenstveno na vlastiti teret uz jednokratnu novčanu pomoć kao jedini oblik pomoći. Odaziv ljudi s koprivničkog područja za prihvat prognanika bio je izuzetno dobar, smještaj je brojčano bio strogo definiran, kao i mogućnosti za zbrinjavanje, a i odnos i obaveza prognanika, koji su aktivno sudjelovali u životu domaćinstava i obavljanju određenih poslova. Osijek je u kolovozu prošle godine bio najugroženiji grad s preko 20.000 prognanika iz Baranje, tako da je u Koprivnici ponuđen smještaj za oko 400 osoba kako bi se djelomično rasteretio njihov broj u Osijeku. Prvi organizirani zbjeg iz Tenskog Antunovca u koji je i danas nemoguć povratak, zbrinut je na području mjesnih zajednica Koprivnički Bregi, Peteranec, i Novigrad Podravski, a u njihovom zbrinjavanju sudjelovali su predstavnici koprivničkog Centra za socijalni rad, organizacije Crvnog križa i Odbora za prihvat i zbrinjavanje prebjega. Na nivou općine postignut je dogovor o smještaju prebjega (naziv je koji se tada koristio) u društvene domove mjesnih zajednica, i u rujnu prošle godine organiziran je smještaj stotinjak ljudi iz općine Podravska Slatina koji su se mjesec dana nalazili u Hlebinama. Dom umirovljenika imao je u početku ulogu prihvatnog centra gdje je organiziran prihvat, smještaj i prehrana u toku 24 sata, da bi se nakon toga (zbog njegovog popunjavanja) osposobile prostorije Crvenog križa za prihvatilište, s kapacitetom od 40 do 50 ležajeva. Evakuacijom Čepina na području koprivničke općine smješteni su šticienci specijalizirane ustanove za mentalno retardirane i hendikepirane osobe kojih je jedan dio posredstvom vitezova Malteškog reda otišao u Mađarsku, dok je devetnaestoro prihvaćeno u Domu umirovljenika, a veći dio - 175 ljudi smješteno u prostorijama doma u Herešinu gdje je osigurano zbrinjavanje. Inače, na našem području najviše je zbrinjavano prognanika s područja Osijeka, a njihov veliki priliv bio je početkom studenog prošle godine. U to vrijeme stigli su i prognanici iz Vukovara, stotinjak žena s djecom, koji su se nalazili u zarobljeništvu Sremske Mitrovice, i danas ih je u Koprivnici oko 40 dok su preostali uspjeli pronaći dijelove svoje obitelji.

Jednokratne pomoći za zbrinjavanje i potrebe prognanika osiguravale su se iz fonda socijalne zaštite da bi se od listopada prošle godine sve te potrebe i troškovi zbrinjavanja zadovoljavali iz Republičkog fonda "Kralj Zvonimir". Neko vrijeme u zbrinjavanju prognanika (kao ispomoć) korištena su sredstva sakupljena akcijom "Dobro je činiti dobro" koja se sprovodila u suradnji Centra za socijalni rad, Crvenog križa i "Izvora". Poslužila su za kupovinu živežnih namjernica koje se nisu mogle osigurati putem humanitarnih akcija pomoći.

Od 15. srpnja do 12. ožujka ove godine status prognanika priznavao se osobi iz ratom ugroženog područja Hrvatske i u suradnji s Kriznim štabovima, dok je kasnije sve organizirano putem Ureda za prognanike i izbjeglice koji su imali podatke za cijelu Hrvatsku. Na koprivničkom području nastojalo se zbrinuti što veći krug korisnika sa što manje troškova, i osim osiguranja smještaja i prehrane, novčane pomoći, kompletna zdravstvena zaštita osiguravala se je na temelju prognaničkog statusa (putem Fonda zdravstva), a posredovanjem Fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja omogućena je lakša isplata mirovina. U svekolikoj pomoći u zbrinjavanju prognanika nije bilo prisutno samo angažiranje Centra za socijalni rad ili Crvenog križa već su u Koprivnici svi učestvovali od građana, predstavnika mjesnih zajednica do humanitarnih organizacija i poduzeća u rješavanju prognaničkih problema.

Uredbom o priznavanju statusa izbjeglice i prognanika od sredine ožujka ove godine svi prognanici imali su obavezu ponovne prijave i potvrđivanja ranijeg priznatog statusa. Pre-registracijom je u Koprivnici samo 50 prognanika izgubilo status zbog mogućnosti povratka na neka područja, a ostalima je status potvrđen. Od ukupnog broja prijavljenih i registriranih prognanika, odnosno od 15. srpnja do preregistracije, na našem području ostalo je oko 45 posto prognanih ljudi dok su se ostali izmjestili. Na području Koprivnice nije bilo ukidanja prognaničkog statusa zbog nepridržavanja kućnog reda ili odbijanja radne obaveze ili nekog drugog razloga.

Od 15. srpnja do kraja prošle godine bilo je evidentirano 3572 prognanika, od toga je bilo

"Podravka je nesretnim ljudima širom otvorila vrata svojih odmarališta - a prvi pogled idilična slika, ali misli ovih ljudi su tamo gdje je njihov dom

726 radno sposobnih žena od 18 do 55 godina starosti, 185 radno sposobnih muškaraca od 18 do 60 godina i unutar toga bila su 146 vojna obveznika, dok su 503 prognanika imali status učenika osnovne ili srednje škole i bili sposobni za rad u privređivanju, a 2516 prognanika na području koprivničke općine bile su stare osobe koje zbog bolesti i invalidnosti nisu bile sposobne za rad. U tom periodu Centar za socijalni rad za njihovo zbrinjavanje utrošio je oko 3,5 milijuna dinara za jednokratne novčane pomoći troškove nabave živežnih namjernica, troškove smještaja i prehranu u Domu umirovljenika, hotelu "Podravina", prihvatilištu, konačištu HŽP-a, troškova plaćanja lijekova i dječje hrane u ljekarnama, zatim umrlih osoba prognanika, besplatnog prijevoza prognanika itd. Na koprivničkom području sada se nalazi 507 prognaničkih obitelji, odnosno 1185 osoba smještenih u obitelji, stanove i vikendice kao i 128 osoba koje su organizirano smještene u konačištu HŽP-a, prihvatilištu Crvneog križa, u hotelu "Podravina", dječjem domu i Domu umirovljenika. Osim klasičnog tipa zbrinjavanja u Koprivnici je bilo prisutno i tranzitno zbrinjavanje ljudi koji su prolazili kroz grad (tranzit prognanika za Mađarsku), prošle godine tako je privremeno zbrinuto 410 prognanika.

Današnje stanje glede prognanika bitno je drugačije, i zbog kriznih žarišta Dubrovnika, Zadra i izvjesnih izmještanja, nakon ožujka njihov se je broj povećavao i u jednom trenutku iznosi 1900, da bi se smanjio na oko 1200 prognanika zbog mogućnosti povratka u Osijek, Vinkovce, Daruvar, Lipik, Viroviticu.

U ovim trenucima raste broj izbjeglica koji se u Koprivnici počinju evidentirati od 4. travnja i na samom početku četničke agresije na Bosnu i Hercegovinu i etničkih čišćenja pojedinih teritorija. Prve izbjeglice u Koprivnici, koje su uglavnom stigle rođacima i prijateljima zbrinjavanje su na taj način da im se nakon evidencije priznao stauts, dodijelili paketi s hranom i osigurana odjeća. Na naše područje je krajem travnja, neposredno prije međunarodnog priznanja Bosne i Hercegovine, stigao organizirani zbjeg od 100 osoba koje su bile smještene u sportskoj dvorani osposobljenoj da bude mjesto za prvi prihvat i izmještanje.

Obitelj iz Kunovec Brega preuzela je većinu izbjeglica, dok su dvije obitelji s po četiri člana smještene u Gornju Veliku. Smirivanjem situacije na području Modriče i Odžaka i uspjeha boraca HVO izbjeglice su se vratile na svoja prebivališta, da bi se ponovo vratile u Koprivnicu. Bilo je to krajem lipnja kada su pristigli autobusi napaćenih, izbjeglih osoba s područja Modriče, Odžaka, Dervente, koji su smješteni u za tu svrhu posebno opremljenu osnovnu školu. Prilikom njihovog prvog zbrinjavanja u Koprivnici je bilo 176 izbjeglica, a spajanjem dijelova obitelji koje su se nalazile u prihvatnim centrima Čakovca, Varaždina, Slavenskog Broda, Gašinaca, broj izbjeglih osoba smještenih u osnovnoj školi je povećan i sada iznosi oko 250 izbjeglica. Ukupan broj evidentiranih izbjeglica na našem području sada je 1300. Izbjegle osobe nemaju pravo na novčanu pomoć, već samo na smještaj, prehranu, primarnu zdravstvenu zaštitu, humanitarnu pomoć. U početku masovnog dolaska izbjeglica iz Bosne i Hercegovine prihvaćale su se sve izbjegle osobe i to bez posebnih uvjeta, ali Hrvatska je sve teže podnosila taj teret. Za izbjeglice koje su smještene u privatnom smještaju kao i u organiziranom obliku zbrinjavanja situacija se nije promijenila, dok za nove izbjeglice ne postoji mogućnost prihvata u Hrvatskoj. Sada svaki zbjeg mora biti najavljen Uredu za prognanike i izbjeglice u Zagrebu koji raspoređuje i određuje smještaj. Prema tome više ne postoji obaveza zbrinjavanja izbjeglih osoba, koji praktično više ne mogu prijeći granicu Hrvatske ako nemaju garantno pismo svojih srodnika što znači da nemaju status izbjeglice već stranaca s dozvolom boravka do tri mjeseca u Hrvatskoj, a domaćin koji je prihvatio izbjeglice mora osigurati i maksimalnu zaštitu. Osim toga, limitirajući faktor za bosansko-hercegovačke izbjeglice je da status ne mogu ostvariti, zbog radne obaveze, ženske osobe u dobi od 18 do 55 godina osim ako su majke malodobne djece do 14 godina ili ako je sama bolesna i invalidna osoba. Muške

osobe u dobi od 18 do 60 godina sada ne mogu steći status izbjeglice jer podliježu vojnoj i radnoj obavezi.

Na koprivničkom području, kada je u pitanju zbrinjavanje prognanika i izbjeglica, dobra suradnja ostvarena je između Centra za socijalni rad, humanitarnih organizacija i koprivničkih poduzeća, naročito s "Podravkom", i zahvaljujući toj suradnji mogle su se podmiriti sve potrebe u prehrambenim proizvodima koje su sadržavali obiteljski paketi. Uz suradnju s "Podravkom" i "Izvorom" osigurana je besplatna podjela kruha prognanicima, jedan dio prognanika i izbjeglica na našem području uz posredovanje "Student servisa" uspio se zaposliti, dok su i ostali privredni subjekti koprivničke općine svoje usluge ili proizvode također pružali u donatorskom obliku ili po minimalnim cijenama.

HUMANITARNE ORGANIZACIJE NA PODRUČJU KOPRIVNICE

U razdoblju sudbonosnih zbivanja, velikih stradanja ljudi, agresije na Republiku Hrvatsku, razaranja, progonstva i izbjeglištva iz Bosne i Hercegovine, organizacija Cevenog križa svoju djelatnost usmjerila je na pomoć i pružanje socijalne sigurnosti za prognano i izbjeglo stanovništvo, na solidarnost i ublažavanje ljudskih patnji. Crveni križ se od samog početka organizirao na poslovima traženja, primanja i raspoređivanja humanitarne pomoći, organiziranom prikupljanju pomoći, akcijama solidarnosti kao i na prihvatu i smještaju kojim se pridonijelo zbrinjavanju stradalog i ugroženog stanovništva na našem području.

Dio zbrinutih izbjeglih osoba na našem području smješten je u koprivničkoj osnovnoj školi, prihvatilištu Crvenog križa, hotelu "Podravina", dječjem domu, Domu umirovljenika, konačištu HŽP-a...

Koprivnički Crveni križ prošle godine organizirano je započeo s prikupljanjem financijske i materijalne pomoći za ratom tada tek zahvaćena područja Hrvatske - Osijek, Petrinju, Sisak, a dolaskom na naše područje većeg broja prognanika, sakupljena pomoć bila je namijenjena i za njihovo zbrinjavanje, što su bila sredstva prikupljena od građana, koprivničke privrede kao i iz inozemstva. Krajem listopada prošle godine Crveni križ organizirao je akcije solidarnosti za prikupljanje određenih dobara - novčanih sredstava, hrane i odjeće, a osigurane su njihove značajne količine. Vrlo je značajna pomoć primljena prošle godine od građana iz inozemstva koja se sastoje od hrane, odjeće, sredstava za održavanje higijene, lijekova i sanitetskog materijala. Velika pomoć u prošloj godini pružena je od Hrvatskog Crvenog križa iz međunarodne pomoći (vrijednost od oko 3,5 milijuna dinara), kao i pomoć od francuskih "Farmaceuta bez granica" (vrijednost donacije je iznosila oko 3,1 milijun dinara). Do kraja prošle godine prognanicima smještenim na našem području podijeljeno je više od 2000 obiteljskih paketa koji su pored prehrambenih proizvoda "Podravke" sadržavali i hranu sakupljenu po mjesnim zajednicama, hranu kupljenu iz sredstava "Dobro je činiti dobro" i sredstva za osobnu higijenu, a pridodat mu je i paket humanitarne međunarodne pomoći. Određene količine nove odjeće i obuće također su kupljene iz tih sakupljenih sredstava i to uglavnom dječja odeća, odnosno stvari potrebne djeci prognanika kojih nije bilo u donacijama, dok su korištene i određene zalihe roba Crvenog križa iz ranijih godina. Pored velikog broja prognanika, ova humanitarna organizacija snabdijevala je i starije osobe kojima je bila potrebna socijalna zaštita. U koprivničkoj organizaciji Crvenog križa u toku prošle i ove godine raspodijeljena roba prognanicima i izbjeglicama smještenim na području naše

Bezbrizna djeca tračak su optimizma u sumornoj atmosferi izbjeglištva

općine bila je u ukupnoj vrijednosti od oko 595 tisuća maraka. Prošle je godine raspodijeljeno robe u vrijednosti od oko 263 tisuće maraka gdje je vrijednost za higijenu iznosila 6,2 milijuna dinara, oko 3,9 milijuna dinara bila je vrijednost odjeće, deka, posteljine i oko 69 milijuna dinara bila je vrijednost hrane, dok je ukupna vrijednost raspodijeljene robe za ovu godinu - oko 359 tisuća maraka.

Najznačajnije mjesto i učesće u zbrinjavanju prognanika i izbjeglih osoba na koprivničkom području pripada "Podravki", zatim "Farmaceutima bez granica" i Visokom komesarijatu federacije Crvenog križa. U toku prošle i ove godine ukupni novčani i devizni prilozi bili su oko 1,8 milijuna dinara i više od 10.000 maraka (novi odjevni predmeti kupljeni su u vrijednosti od oko 10.000 maraka). Putem Crvenog križa osigurani su i kompleti knjiga za školu, a djeca prognanika odmah su uključivana u redovnu nastavu. U skladu s odlukom Vlade Republike Hrvatske, Ženevskim konvencijama i Dopunskim protokolima, rad službe traženja nalazi se u sklopu organizacije Crvenog križa koja neprekidno radi od početka agresije na Republiku Sloveniju, kada je bilo stotine zahtjeva za traženje građana Hrvatske, a pored davanja informacija o tome gdje se nalaze, pomagalo se i u njihovom povratku kući. Za potrebe službe traženja, evidentirane su izbjegle i prognane osobe na području Hrvatske, a Crveni križ je u ovom razdoblju obavljao spajanja razdvojenih obitelji, prenosio porodične poruke za zarobljene civile i pripadnike Hrvatske vojske. I sada su vrlo aktualna traženja izbjeglih i razdvojenih obitelji i obavljaju se putem službe traženja međunarodnog Crvenog križa koji ima nadzor nad evidentiranim zatočenicima.

CARITAS I ADRA

U počecima zbrinjavanja prognanika i izbjeglica na našem području radilo se prema programu što bržeg smještaja napaćenih ljudi. Veliki doprinos u svemu tome dale su i ostale humanitarne organizacije na našem području. ADRA (što je skraćunica za adventistički dobrovoljni rad) kao humanitarna organizacija svoj rad zasniva na zaštiti socijalno-ugroženog stanovništva, obitelji prognanika i izbjeglica distribuciji pomoći i na volonterskom radu njenih pripadnika. Dogovorom i koordinacijom zbrinjavanja u Koprivnici, ADRA je preuzela poslove raspodjele odjevnih predmeta za prognanike i izbjeglice kao i domaćih ljudi. Iz inozemstva i uz pomoć svog članstva ova organizacija sakupila je oko 60 tona odjeće, sakupljene su određene količine hrane, kreveta, namještaja, a putem zagrebačke Centrale raspodijeljena je roba veće vrijednosti (oko 1 milijun maraka) pristigla od njemačke vlade.

U suradnji na zbrinjavanju prognanog i izbjeglog stanovništva na našem području sudjeluje i Caritas župe Sv. Antun Padovanski koji te poslove obnaša na području koprivničkih župa ali i šire. Zajedno s ostalim činiocima, Caritas daje veliki doprinos kako bi se prognanim, izbjeglim, i drugim nezbrinutim osobama omogućilo kvalitetnije zbrinjavanje putem sakupljanja i distribucije humanitarne pomoći.